І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-5237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 154. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 16-го СЕРПНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 16, 1961 No. 154. VOL. LXVIII.

У ВАШИНҐТОНІ ЙДУТЬ БЕЗУПИННІ НАРАДИ В СПРАВІ БЕРЛІНУ

КОМАНДУВАННЯ ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ ЗДА ВИРІШИЛО ПРОДОВЖИТИ НА ОДИН РІК АКТИВНУ СЛУЖБУ 27,000 ОФІЦЕРІВ І ВОЯКІВ

Вашинґтон. — Викликана замкненням границі між Західнім і Східнім Берліном ситуація є головною темою нарад і конференцій, що їх відбуває президент Кеннеді із членами свого уряду, передусім з державним секретарем Діном Раском, секретарем оборони МекНамарою та шефами штабів окремих збройних сил. Президент Кеннеді, вернувшися з короткого недільного відпочинку в Кейп Код, відбув негайно вже в понеділок дня 14-го серпня ц. р. конференцію з американським амбасадором до Москви Лювеликом Е. Томпсоном, мол., що від'їжджає найближчим часом знову до Европи і після того провів окрему нараду з державним секретарем Раском. Водночас із цим Президент ознайомився із звідомленням окремої наради представників командування, державного департаменту й експертів для справ Німеччини, як теж представників Великої Британії та Франції, яка відбулась у Пентаґоні і на якій обговорювано витворену в Берліні ситуацію й обмірковувано заходи, що їх мали б започаткувати у відповідь ЗДА і їх західні союзники. Під час цієї конференції обговорювано можливість замкнення Східньою Німеччиною або й Совєтами шляхів і засобів комунікації між Західньою Німеччиною і Берліном і підтверджено повідомлення, що Совєти підвели на охорону Східнього Берліну дві свої дивізії. Водночас із тим шефи штабів збройних сил мали ствердити, що під сучасну пору покищо немає ніяких познак ня якісь пляни чи заходи комуністичної сторони щодо насильного припинення комунікації з Берліном. Рівнобіжно з нарадами і конференціями в Білому Домі командування американських збройних сил продовжує конкретні заходи для збільшення їх активного стану з допомогою відкликання резерв і нових покликань до військової служби. Зокрема командування фльоти вирішило продовжити активну службу 27.000 офіцерів і вояків на один рік, щоб таким чином збільшити збройні сили фльоти до апробованих вже Конґресом 657.000 вояків. Ці офіцери і вояки мали бути звільнені, відбувши нормальний речинець своєї військової служби. Крім того для досягнення встановленого числа морських збройних сил мають бути переведені нові покликання до військової служби.

В СЕНАТІ ПОЧАЛИСЯ ШИРОКІ ДЕБАТИ НАД ПРОГРАМОЮ ЗАКОРДОННОЇ ДОПОМОГИ

Вашинґтон. — Започатковані в понеділок 14-го серпня ц. р. в Сенаті дебати над запропонованою урядом програмою довгоречинцевої допомоги ЗДА для закордону, продовжувалися цілих сім годин. Після відкинення Сенатом в п'ятницю минулого тижня додатку до пропонованого законопроєкту, який заперечував в основі право Президента робити асиґнування на закордонну допомогу із призначеної на здійснення цієї програми суми у висоті 8.800,000.000 долярів, понеділкова дебата йшла головним чином над проблемою більш ефективного вгляду і контролі Конґресу над здійснюванням програми закордонної допомоги. Почалося обговорення згаданого законопроєкту також і в Палаті Репрезентантів, де найбільше дискусії викликала проблема уповноваження для секретаря скарбу позичати гроші на закордонну допомогу. В Сенаті були пропоновані різні додатки до законопроєкту, спрямовані на те, щоб дати Конґресові якнайефективнішу контролю над позичками, уділюваними урядом з фондів призначених на закордонну допомогу. В дебатах переважила тенденція, щоб дати урядові бажані йому повновласті на протяг п'яти років з тим, що кожного року мала б бути передавана на розгляд Конґресу програма уділювання цих позичок разом із цілим бюджетом закордонної допомоги.

Ген. Керролл призначений директором Оборонниї Розвідчої Аґенції

Вашинґтон. — Секретар оборони Роберт С. МекНамара призначив генерала летунства Джозефа Ф. Керролла, колишнього аґента Еф-Бі-Ай, на директора новоствореної Оборонної Розвідчої Аґенції. Ця аґенція об'єднуватиме функції і завдання в ділянці збирання розвідчих інформацій, що були виконувані досі незалежно Армією, Фльотою і Летунством. Створення цієї аґенції має на меті координацію й усправнення усієї військової розвідки ЗДА й виелімінування непотрібних повторювань та зударів у роботі окремих військових розвідок. Генерал Керрол, що досі виконував функцію генерального інспектора летунських збройних сил ЗДА, перейшов на військову службу 1947 року, „відступлений" Федеральним Бюром Інвестиґацій для зорганізування розвідчої ділянки в летунстві. Оборонна Розвідча Аґенція звітуватиме секретареві оборони через командування окремих збройних сил. Незабаром має бути призначений ще заступник керівника цієї аґенції і її шеф штабу. Всі вони мусять бути активними військовиками.

ВПРЕОСВ. КИР АМВРОЗІЙ СЕНИШИН НАЙМЕНОВАНИЙ НА МИТРОПОЛИТА УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ЗДА З ОСІДКОМ У ФИЛАДЕЛФІЇ

Папа Іван XXIII створив також нову українську католицьку епархію з осідком в Шикаґо, найменувавши для неї нового єпископа ВПреосв. Кир Ярослава Ґабра, дотеперішнього монсіньйора й пароха в Перт Амбою. Кир Йосип Шмондюк найменований новим епархом Стемфорду.

Рим, 14-го серпня. — Святіший Отець Папа Іван XXIII найменував ВПреосв. Кир Амврозія Сенишина, дотеперішнього єпископа Стемфорду та екзарха Стемфордської Української Католицької Дієцезії, на Митрополита Української Католицької Церкви в З'єдинених Державах Америки з осідком у Филаделфії — повідомлено тут сьогодні офіціяльно. Рівночасно повідомлено, що Папа Іван XXIII створив нову Українську Католицьку Епархію з осідком в Шикаґо, яку очолюватиме новонайменований єпископ, ВПреосв. Кир Ярослав Ґабро, дотеперішній монсіньйор і український католицький парох у Перт Амбою. Преосв. Кир Йосип Шмондюк, який після смерти першого Митрополита Української Католицької Церкви в ЗДА, ВПреосв. Кир Константина Богачевського в січні ц. р. виконував обов'язки адміністратора Филаделфійської Метрополії, найменований на Стемфордського українського католицького екзарха та займе місце, яке досі займав новонайменований Митрополит, ВПреосв. Кир Амврозій Сенишин.

Найменування ВПреосв. Кир Амврозія Сенишина Митрополитом Української Католицької Церкви в ЗДА сходиться майже щодо дня із 30-річчям священства нового зверхника Української Католицької Церкви в ЗДА. ВПреосв. Кир Амврозій, ЧСВВ, народився в Старому Самборі в Західній Україні 23-го лютого 1903-го року в українській урядничій родині. Закінчивши початкову освіту в рідному місті та середню освіту в інституті св. Йосафата, настоятелем якого був теперішній Архиєпископ Преосв. Кир Іван Бучко, теперішній Митрополит вступив до монастиря ОО. Василіян у Крехові, де й відбув новіціят. Теогогічні і філософічні студії відбув у колеґіях у Лаврові, Добромилі та Кристинополі й 23-го серпня 1931-го року, отже майже щодо дня 30 років тому, перемиський Владика Кир Йосафат Коциловський висвятив його на священика. Після кількох років душпастирської і педагогічної праці, Кир Амврозій, разом з іншими Василіянами, приїхав на запрошення Кир Константина Богачевського до ЗДА та став ігуменом манастиря оо. Василіян в Шикаґо, розгорнувши на цьому пості найширшу активність, завершенням якої був один з найвеличавіших Евхаристійний Конґрес в 1941 році. Вкоротці після того Конґресу, 6-го липня 1942-го року дотогочасний ігумен ЧСВВ був найменований єпископом-помічником, на якого був висвячений 22-го жовтня 1942-го року. 20-го липня 1956-го року ВПреосв. Кир Амврозій був найменований апостольським екзархом Стемфорду, а 1-го листопада 1958-го року був найменований Стемфордським єпископом. Новий Митрополит Української Католицької Церкви в ЗДА, довголітній і найближчий співробітник свого попередника, покійного Митрополита Кир Константина Богачевського, крім великого знання, енергії й рішучости в церковних справах, завжди виявляв максимальне заінтересування й суцільністю всіх справ, зв'язаних з нашою спільнотою в цій країні та долею нашого народу на Рідній Землі, що проявлялось також в його пастирських посланнях з різних нагод, востанньому з нагоди Тижня Поневолених Націй. Найменування ВПреосвященного Кир Амврозія Сенишина на нового Митрополита Української Католизької Церкви в ЗДА, як і створення нової епархії та найменування ВПреосв. Кир Ярослава Ґабра на нового єпископо починає нову сторінку в історії Української Католицької Церкви та Української Спільноти в цій країні.

Їх Ексцеленція Кир Амврозій Сенишин, новий Митрополит Української Католицької Церкви в ЗДА

Кардинал Чіконіяні призначений на державного секретаря Ватикану

Рим. — Папа Іван XXIII призначив кардинала Амлета Джованні Чіконіяні наступником померлого кардинала Доменіка Тардіні на становищі державного секретаря Ватикану. Кардинал Чіконіяні має тепер 78 років і він був головою Конґреґації для Східньої Церкви. На голову Конґреґації для Східньої Церкви призначено монсіньйоре Ґабрєле Кусса, який — за газетними вістками — буде призначений на найближчому консисторському з і 6 рані кардиналом. Кардинал Чіконіяні жив впродовж останніх 25-ох років у Вашинґтоні, як Апостольський нунцій. Водночас Папа проголосив різні інші призначення у зв'язку з смертю кардинала Ніколя Канталі. Державний секретар Ватикану керує всіми за'язками Апостольської Столиці з закордонними урядами.

Кардинал Амлєто Джіованні Чіконіяні — новий державний секретар Ватикану

В Домініканській Республіці відбулося опозиційне до режиму Трухілльо зібрання

Пуерто Плята. — Вперше від кільканадцяти років відбулося тут у неділю дня 13 серпня ц. р., свобідно і без перешкод з боку поліції зібрання політичних угрупувань, опозиційних до режиму встановленого покійним генераліссімусом Трухілльо, влаштоване Національним Громадянським Союзом. Учасники зібрання виголошували антирежимні промови, вимагаючи ліквідації диктаторського режиму. Демонстрація тривала цілих чотири години і за той час поліція стояла спокійно, не втручаючись ні до промов, ні до антирежимних співів. Спокій був закаламучений тільки повідомленням, що в недалекій місцевості був убитий прихильниками режиму член, названого вище Громадянського Союзу Еліпібо де Хесус Кабрера, який позичив своє авто для кольпортажі опозиційних часописів. Відбуття опозиційного зібрання вважають початком зміни режимного курсу в Домініканській Республіці.

Громада в Шикаґо приготовляється до Союзового Дня в найближчу неділю

Шиґаґо. — В найближчу неділю, 20-го серпня, місцева Українська Громада матиме свій вже 26-ий з черги Союзовий День, інтенсивну підготову до якого саме тепер завершується — інформує п. Михайло Харів, секретар Окружного Комітету Відділів УНС в Шикаґо, що організує цю імпрезу. День відбудеться на майдані Ергард Ґров в пополудневих годинах і в ньому візьме участь головний предсідник УНСоюзу п. Йосип Лисогір. У програмі дня, крім формальностей і промови гостя, включена врочистість передачі переходового прапору УНС за найбільші успіхи в організуванні нових членів. Великою атракцією цих щорічних уже Союзових Днів у Шикаґо є вибір королеви УНСоюзу цієї великої метрополії на 1961-62 рр. Передбачені також всілякі нагороди, як готівкові в сумі 50, 35 і 15 долярів, так і у вартісних предметах, як телевізійний і радіовий апарати і подібне. Крім програми, великою атракцією цих Днів у Шикаґо є зустрічі старших і молодших, обмін думками і спільні розваги. Союзові Дні в Шикаґо втішаються, звичайно, великою фреквенцією гостей і організатори сподіваються великої кількости учасників зокрема в цьому передконвенційному році.

У НАЙБЛИЖЧУ СУБОТУ КОНЦЕРТ МОЛОДИХ ТАЛАНТІВ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Керґонксон. — У рямках щотижневих культурно-мистецьких і розвагових імпрез на цій оселі УНСоюзу в Кетскильських горах відбудеться в найближчу суботу, 19-го серпня, концерт молодих таланів, при співучасті хору працівників Союзівки під дириґентурою проф. Вол. Цісика. В концерті виступлять піяністка Марія Цісик, стипендіянтка музичної школи Джуліярда в Ню Йорку, і скрипаль Олег Мітрінґа, студент Українського Музичного Інституту в Ню Йорку. Початок імпрези, що відбудеться, як звичайно, під вільним небом біля клюбу „Веселка", о год. 8-ій по вечері.

З приводу відвідин Мікояна в Токіо відбулись демонстрації проти комуністів

Токіо. — В минулу неділю 13 ц. м. східньо-американського часу (у Токіо був понеділок), прилетів до столиці Японії перший совєтський віцепрем'єр Анастас Мікоян, щоб відкрити совєтську торговельно-промислову виставу. Формально Мікоян прибув як приватна особа на запросини прихильників совєтсько-японської торгівлі, але японський уряд подав згори до відома, що трактуватиме його, як члена совєтського уряду. На летовищі зібралось коло 2.000 японських комуністів, які уладили Мікоянові бурхливу овацію, але й спровокували контр-демонстрацію японських патріотів. Японські патріоти мали жалібні відзнаки та ходилив з транспарентами „Геть з Мікояном". Японські власті сконсиґнували 7.000 поліціянтів, які обсадили летовище і не допустили до бійок та, зокрема, пильнували будинку совєтської амбасади. Газети заповіли, що прем'єр Гаято Ікеда прийме Мікояна, який напевне буде старатися різними обіцянками та погрозами відтягнути Японію від тісного союзу з Америкою. Мікоян є першим совєтським „достойником", що відвідує Японію. Загарбавши після останньої світової війни Курільські острови, большевики безпосередньо загрожують Японії, не рахуючи совєтських випадних фортець на східньо-азійському побережжі. Тому Японія мусить рахуватись з совєтською потугою.

АДЕНАУЕР ЗАПОВІДАЄ ТОРГОВЕЛЬНІ САНКЦІЇ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

У БЕРЛІНІ ВОРОЖО НАСТРОЄНЕ НАСЕЛЕННЯ ЗБЕРІГАЄ СПОКІЙ. — ПОСТІЙНА РАДА НАТО ВІДБУЛА НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАСІДАННЯ

Бонн. — Західньо-німецький канцлер Конрад Аденауер заявив, що західні держави, мабуть, рішать проголосити повне ембарґо на експорт товарів до СССР і його сателітів, якщо не можна буде дійти до згоди з Совєтським Союзом. „Не можемо причинюватись до збільшування економічної сили Совєтського Союзу — заявив 85-літній канцлер — якщо Москва не погодиться на розумні переговори з державами Атлянтійського пакту". Конрад Аденауер покликався на буцім-то прихильне становище державного секретаря Діна Раска до думки про зірвання всіх торговельних зв'язків з комуністичними країнами. Аденауер ствердив „понад усякий сумнів", що відповідальним за останні кроки комуністів в Берліні є виключно лише Совєтський Союз. Він натаврував „нелеґальні акти" комуністів в Берліні і заявив, що Західня Німеччина є в „безперервних нарадах" з своїми західніми союзниками щодо контрзасобів, що їх треба вжити для протидіяння новому комуністичному наступові в Берліні. Відрізання Східнього Берліну і Східньої Німеччини від Заходу Аденауер схарактеризував, як банкрутство тамошнього комуністичного режиму, що мав проти себе ворожість всього населення, що його мусів запроторити в один великий крайовий концентраційний табір. Аденауер конферував в минулий понеділок з амбасадорами ЗДА, Англії і Франції. Так само в Парижі зібралась тамошня постійна Рада НАТО на надзвичайне засідання. Амбасадор ЗДА при НАТО Фінлетер знаходиться тепер на нарадах в Вашинґтоні і його заступав на засіданні Ради НАТО Ельбридж Дурбров. Справу Берліну доповідав на засіданні Ради НАТО генеральний секретар д-р Дірк Стіккер. В офіційному комунікаті сказано, що 15 представників членських країн НАТО обмірковували „односторонні і нелеґальні акти" східньо-німецького уряду та їх наслідки й що країни НАТО „стежать з найбільшою увагою за берлінськими подіями". Англійська преса відразу заявилась проти зірвання торговельних взаємин з комуністичними країнами, бо воно — мовляв — „погіршить ситуацію" і „пошкодить Заходові". Зате французька преса, з винятком одного комуністичного „Ль'Юманіте", найгостріше таврує поведення СССР і його німецького сателіта та стверджує, що ізолювання Східньої Німеччини й Східнього Берліну вказує на неможливість погодження з Совєтським Союзом.

Тим часом на терені самого Берліну панує спокій. З уваги на явно ворожі настрої берлінців й можливість зудару між ними та комуністичним військом і поліцією, однаково західньо- як і східньо-берлінські власті спонтанно встановили вздовж внутрішньо-берлінського кордону широку смугу „нічийого краю". Найбільша юрба народу збирається обабіч Бранденбурзької брами, найбільш оживленого пункту з-посеред 13-х пунктів комунікації між Західнім і Східнім Берліном. Комуністи забарикадували від себе Бранденбурзьку браму та обставили її сотнею комуністичної фабричної міліції із скорострілами та пожежними танками з водою. 5.000 західньо-берлінських робітників зібрались перед будинком міської ради і коли б посадник Віллі Брандт не закликав їх до спокою та не просив їх розійтись, то вони були в такому настрої, що могли помаршувати на Бранденбурзьку браму й спричинити пролив крови. 11.000 західньо-альянтського війська в Західньому Берліні знаходиться далі в стані воєнного поготівля. Американський командант потвердив, що большевики тримають в Східньому Берліні дві дивізії, готові криваво здавити кожний бунт населення.

Східньо-берлінські власті проголосили заборону для руху авт з Західнього Берліну до Східнього, які не мають окремого дозволу. Пояснюється цю нову шикану „зловживаннями для цілей шпигунства". Зате піший рух з Західнього Берліну до Східнього залишено одвертим. Перервано всяку поштову — листовну, телеґрафічну й телефонічну сполуку між двома частинами міста. Західньо-берлінські власті, мабуть, заборонять своїм 13.000 робітникам продовжувати працювати в Східньому Берліні. Берлінці та взагалі німці обурені — за твердженням американської преси — браком рішучої контракції збоку Заходу, але водночас признають, що треба вминати ситуацію, в якій східні німці могли б схопитись до нового бунту, що спричинив би тільки великий пролив крови та міг би довести до вибуху нової війни.

Тунісія знову оскаржує Францію в аґресивних діях

Туніс. — Туніський офіційний комунікат оскаржив французьке військо з Альжиру, що воно пробувало переступити альжирсько-туніський кордон в обширі Руілі. Французька військова експедиція буцімто складалась з сильного відділу піхоти й танків та була підтримувана чотирма легкими бомбардувальниками типу Б-26. Туніське військо відперло французів, — але в комунікаті нічого не кажеться про будьякі втрати при тій сутичці. Зате комунікат стверджує смерть двох тунісців під час острілювання туніської території французькою артилерією з-поза альжирського кордону. Місцевості, що про них згадує туніський комунікат, лежать на кордоні з Альжиром і відомі, як випадні бази арабських партизанів проти французьких військ в Альжирі. Французи нераз заганялись туди в погоні за отими партизанами.

В АМЕРИЦІ

● **Дев'ятнадцять** американських студентів із стейтів Нової Англії, що відбувають студійну подорож по Африці, прибули дня 12-го серпня до Аддіс Абеби в Етіопії. Під час своєї поїздки по Африці вони відвідали 18 країн і територій. Подорож почалася 16-го червня ц. р.

● **Конґресмен Е. Селлер,** голова правничої комісії Палати Репрезентантів заявив, що він подасть на розгляд Конґресу законопроєкт про підвищення платень федеральним суддям на 5,000 долярів. Федеральні дистриктові статті одержують тепер по 22,500 дол. річно, значить, стільки ж само, що члени Палати Репрезентантів і Сенату.

● **Крайова адміністрація** аеронавтики і космічних просторів ствердила, що совєтський сателіт „Восток II", яким мав летіти Герман Тітов навколо Землі, перелетів над територією ЗДА і Канади щонайменше 9 разів і то здебільша над важливими з військового погляду районами, в тому й над теренами американських ракетних спроб біля Кейп Канаверал, в Ню Мексіко і в Монтана.

● **Пані Мерле Брасн Вільямсон,** що померла в минулу неділю у Ню Йорку на 81-му році життя, ще чотири роки тому, маючи вже 77 літ, перейняла після смерти своєї сестри Ізабелі, видавництво тижневика „Дн Вілледжер", органу мистецької дільниці в Ню Йорку, Ґрінвіч Вілледж. Цей тижневик був заснований родиною пані Вільямсон в 1933 році і має ще тепер наклад 27,000 примірників. Його видавали брат померлої, потім названа сестра, врешті вона Мерле Брасн. Після її смерти дальше ведення тижневика перейняв її син.

У СВІТІ

● **Жидівські провідники** в Ізраїлі виправдують переведення судового процесу проти Адольфа Айхмана між іншим також тим фактом, що від часу схоплення Айхмана ізраїльськими аґентами з Арґентини в Західній Німеччині й інших країнах дуже пожвавилось переслідування гітлерівських злочинців. 9 колишніх старшин елітарно-поліційної гвардії СС скінчило самогубством в Західній Німеччині, Австрії і в Канаді. Арґентина стала охотніше видавати нацистських втікачів.

● **У Південній Франції,** в місті Екс-ан-Прованс, невідомі злочинці вкрали з публічної вистави вісім образів французького артиста-маляра з післяімпресіоністичної доби, Поля Сезанна, на збірну вартість коло двох мільйонів долярів. Всі ті образи були позичені в французьких, англійських і американських музеях та ґалеріях. Вони були обезпечені проти крадежі, а злодіям буде дуже трудно продати їх тому, що всі ті образи знаменито відомі колекціонерам і знавцям малярства.

● **Чен Ченг,** віце-президент і прем'єр Вільного Китаю, вернувся на Формозу з своєї подорожі до ЗДА. Його вітали, як тріюмфатора, вшанувавши його за його відвагу та успіхи під час перебування в Америці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Брязкіт зброї у Берліні

Вночі з минулої неділі 13-го серпня на понеділок сталось те, чого віддавна лякалися нещасні мешканці східньо - німецького „раю": відрізання Східнього Берліну і цілої Східньої Німеччини від західнього світу, запущення залізної завіси, яка відтепер відмежовуватиме східню частину Німеччини від Заходу так само, як відмежовані всі інші комуністичні країни. Таким чином фактично Совєтський Союз інкорпорував Східній Берлін цілком до Східньої Німеччини, а Східню Німеччину замкнув за залізною заслоною.

Зроблено це — як негайно ствердив державний секретар Дін Раск в офіційній заяві — із зламанням договору, підписаного у Парижі 20-го січня 1949-го року між СССР та ЗДА, Англією і Францією, що гарантував свободу рухів мешканців на території цілого Берліну та свободу комунікації між Західнім Берліном і не тільки з Заходом, але й Східньою Німеччиною. У тій своїй заяві державний секретар вказав на масову втечу східніх німців на Захід, як на головну причину того останнього насильного кроку комуністичних властей та схарактеризував цей новий крок, як нове знасилування людських прав: відмовивши спершу німцям права до вільного вибору собі такого режиму, як вони хотіли б, відмовлено їм тепер ще й свободи рухів на території рідного Берліну й в Німеччині. Східні німці „голосували своїми ногами" проти комуністичного режиму, а комуністичний режим відповів дротяними заставами та муром совєтських танків.

Ті совєтські танки стали вже символом в цілій середній і східній Европі, яку вони фактично перетворили у свою колонію. Східній Берлін відрізано від західнього світу ніби внаслідку відповідної постанови т. зв. Варшавського пакту та східньо - німецького уряду. Насправді ту постанову прийнято в Кремлі і продиктовано европейським сателітам, казавши їм виконувати ролю паравану для російсько - большевицького імперіялізму. Але Москва не довіряє військові „суверенної" Східньої Німеччини, щоб воно хоронило кордони власної „держави"; цю місію можуть виконувати тільки совєтські дивізії, тільки совєтські танки. Бо настрій східніх берлінців і східніх німців є — як це сформував один американський кореспондент — змішкою збентеження, пригнічення, ненависти і розпуки. Небезпечний амальгам, що може стати бочкою динаміту для цілого світу!

Кожна аналіза цього останнього совєтського кроку мусить доводити до висновку, що зважилась на нього Москва, як на пробний камінь західньої рішучости. Відрізання Східнього Берліну й заборона 40.000-ам його мешканців працювати в західній частині міста ніби не заторкує „ще" прав західніх великодержав в Західньому Берліні і „ще" не спутує вільної комунікації Західнього Берліну з Заходом. Але ж кожному ясно, що цей безпосередній удар по східніх німцях насправді є не менш безпосередньою провокацією на адресу західнього світу. Як той світ тепер поведеться, як він на цю большевицьку провокацію зареаґує, від того залежить, чи Хрущов зважиться реалізувати „велич Совєтського Союзу" дальшими доконаними фактами, що мають на цілі, за чергою, затвердити комуністичний „статус кво" в Европі, потім скомунізувати цілий Берлін, потім сягнути по Західню Німеччину й маршувати до Атлантику. Якщо Вашингтон, Лондон і Париж обмежаться до паперових дипломатичних нот, то вони цим не відсунуть катастрофи, а приспішать її, бо осмілять Хрущова і його соратників до наполегливішого прямування до комуністичної цілі — остаточного підкорення своїй терористичній диктатурі всього світу.

Закон, що не дає їм спати

Прийнятий Конґресом і підписаний Президентом ЗДА закон 86-90 про поневолені нації тривожить безперервно російську політичну еміґрацію, не даючи просто спати російським політичним діячам і редакторам російської преси. Проти цього закону йде широка кампанія організована не тільки офіційним Представництвом російських еміґрантів у ЗДА, але й різними добродійними товариствами, демократичними клюбами, а то й окремими особами. В пресі появляються щоразу статті, листи до редакцій, заклики, усе із категоричними вимогами скасувати цей закон, дискримінаційний нібито супроти російського народу і спрямований на розчленування „Росії", що її автори усіх цих пресових виступів уявляють, як колишню „неділиму російську імперію" й ідентифікують з сьогоднішнім СССР. Стежачи за усією цією кампанією, протестами і закликами, не можна отрястися від враження, що Закон 86-90 для росіян куди важливіша справа, як консолідація російських сил на еміґрації, чи й навіть боротьба з большевизмом, що про неї російські еміґрантські лідери деклямують у своїх виступах.

Особливо широку кампанію проти цього закону розвинули були російські еміґранти перед цьогорічним Тижнем Поневолених Націй, сподіваючись своїми петиціями, протестами і криком довести як не до скасування закону 86-90, то хоч до того, щоб президент Кеннеді не підписав цьогорічної проклямації про відзначування Тижня Поневолених Націй. З цією метою засипали вони і Президента, і державний департамент, і членів Конґресу найрізнороднішими меморіялами, доводячи, що закон 86-90 є шкідливий для інтересів ЗДА, що його підсунули членам Конґресу контрабандним шляхом ... „співробітники Гітлера з допомогою проф. Добрянського", що він корисний тільки для комуністів і що тому його треба скасувати.

Не зважаючи на увесь цей крик і метушню, усі намагання російської еміґрантщини добитися скасування чи хочби зміни названого закону виявилися досі даремними. Президент Кеннеді проголосив не тільки проклямацію про відзначування Тижня Поневолених Націй в 1961 році, але й підкреслив у ній зобов'язуюче для Президентів ЗДА уповноваження Конґресу „повторювати це проголошення кожного року, поки свобода і незалежність не будуть забезпечені для всіх поневолених народів світу". Не дали ніякого успіху теж і меморіяли до державного департаменту і Конґресу.

Зазнавши поразки в своїх намаганнях, російські еміґрантські лідери вирішили змінити тактику. Замість фронтальної атаки і категоричних вимог скасувати закон про поневолені нації, вони в своїх найновіших виступах почали заявляти, що не можна виступати проти співчуття американського народу для поневолених націй, ані теж протестувати проти проклямації Президента і проти виявлених в ній симпатій для справи визволення поневолених народів. Але ж водночас із цим автори цих виступів започаткували, як це виходить з їх листів і статтей у пресі нову акцію, спрямовану з одного боку на прийняття Конґресом нового закону про поневолені нації, запроєктованого і сформульованого росіянами й обмеженого тільки до сателітних і балтійських народів, і з другого боку навіть на ухвалення Конґресом спеціяльної резолюції про дружбу ЗДА до російського народу...

Великих виглядів на успіх нова російська тактика не має. Тим не менше вона вимагає пильної уваги і протидії, особливо ж на відтинку безупинного і вірного інформування американського політичного й громадського світу про незалежницькі аспірації поневолених народів і їх невідкличне право на самовизначення, як і про російсько-імперіялістичний характер большевизму.

МІТ ПРО ВІЙСЬКОВУ ПЕРЕВАГУ СССР

Під час конґресового переслухування 28-го липня ц. р. секретаря оборони Роберта С. МекНамару спитали, як властиво виглядає взаємовідношення альянтських і совєтських збройних сил в Европі та чи правильною є поширювана большевиками пропаганда, що СССР має військову перевагу над ЗДА і є нині „н а й м огутнішою державою світу". Секретар оборони відповів: „Правдою є, що цифернo скількість совєтських і сателітних дивізій набагато перевищує скількість дивізій Організації Північно - атлантійського пакту (НАТО). Проте не думаю, щоб це був правильний критерій для оцінки дійсного співвідношення сил. Преса, яка, наприклад, спрощує поняття дивізії, формує в публічній опінії фальшиве уявлення, як про росіян високих на 12½стіп. Вони не мають 12½ стіп. Вони не мають 187 дивізій. Вони не мають навіть 175 дивізій. Велика частина їх дивізій є нині на куди нижчому рівені в порівнянні з станом американських дивізій та їх допоміжних частин. Тому, коли говорити про російські дивізії проти дивізій НАТО, то треба брати під увагу різні їх подробиці. А втім, не є виключене, що в деяких обставинах наземні російські війська із звичайною зброєю, мабуть, перевищують такі ж війська НАТО. Однак це означає одночасно, що здатність військ НАТО з конвенціональною зброєю у порівнянні з совєтськими — куди вища. Фактом є, що число населення країн НАТО перевищує кількість населення країн СССР і його сателітів. Економічна сила НАТО перевищує економічні спроможності СССР і його сателітів. Нема ніякої підстави до остраху, що Совєтський Союз може „переїхати почерез НАТО". Він не всилі цього зробити ..."

На цю саму тему є в загальній і військовій пресі різних країн західнього світу безліч статтей і міркувань. В загальному фахові референти погоджуються, що публічна думка на Заході про перевагу совєтської збройної сили зродилась з часу, коли німецькі армії перекотились з-над Волги й Дону назад під Берлін і коли Совєтський Союз зберіг всю свою воєнну силу ще тоді, коли в Англії й Америці переведено передчасно загальну демобілізацію. Зате публічна опінія не бере до уваги, що від постання 18-го березня 1949 р. зорганізованого західнього оборонного бльоку 15-ох держав НАТО, його збройна сила полягає не так в існуючих по нинішній день дивізіях, кораблях і літаках, як у можливостях наставити воєнно - продукційний апарат на найвищу натугу впродовж найкоротшого часу. Для цього потрібні такі передумовини в економічному потенціялі, в наявності сировин та організаційному хисті, які ставлять Захід куди - куди вище над Совєтський Союз з його сателітами. Рахуючись з фактом одностайної підсовєтської території від Дунаю й Балтики по Тихий океан і від Чорного по Біле море та з можливістю пересування по тій велетенській території наземних військ, ЗДА протиставили цій статичній совєтській стратеґії, зумовленій географією, стратеґію баз, розкинених по різних країнах Европи й Азії та по різних морях світу. Винахід підводноатомових ракет „Поляріс" та можливости вистрелювання ракет з чердаків літаконосців, як теж висилання ракетних літаків із таких рухомих плаваючих баз з вантажами атомових бомб, виключив можливість знищення всіх отих американських суходільних і морських баз в несподіваному атомову нападі. Зате вже досвід з розвідчими летами американських літаків У-2 виявив, що практично вся територія Совєтського Союзу стоїть отвором для американського летунства і для західніх ракет на середню і далеку віддаль.

Це все подробиці мало відомі західньому загалові, бо їх „не видно". Тому, наприклад, навіть деякі поважні західні публіцисти час-від-часу говорять про „безвиглядність військової оборони Західнього Берліну", мавши на увазі, що ось ніби в Західньому Берліні є тільки 5.000 американських і 6.000 англійсько - французьких вояків, а довкола в промірі 110 миль, що відділяють Західній Берлін від Західньої Нмеччини, знаходяться три совєтські дивізії силою 44.000 вояків, з 900 танками і численними летовищами. Деякі слабодухи вказують на приявність в одній тільки Східній Німеччині 10-ох панцерних і 10 змоторизованих совєтських дивізій, разом силою 400.000 вояків під одностайною командою, з 7.500 танками і понад 1.000 літаками, плюс 270.000 східньо - німецького війська. Проте фактом є, що насправді наземні сили на терені Берліну є однакові і фахівці групо сумніваються щодо можливости совєтського „бліцкриґу" на терені Берліну та Німеччини.

Найбільше пресових міркувань тепер довкола звичайної (конвенціональної) чи атомової війни. Большевики мають змогу впродовж двох-трьох тижнів перекинути до середньої Европи кругло 50 піхотних дивізій. Мавши на увазі, що в Західній Німеччині є 250.000 американського війська в 5ох дивізіях з 1.700 танками і 500 літаками та що Західня Німеччина, Англія і Франція мають „на ногах" 350.000 війська з дальшими 2.000 літаками, большевики всетаки мали б — з отією наспілою найпершою допомогою — перевагу над альянтами. Щоб вирівняти ту різницю, західня стратегія плянує вжиття так званої тактичної атомової зброї — наземних ракет на коротку віддаль і атомової артилерії. Тут усі погоджуються, що на такій т а к тичній атомовій зброї не скінчилося б і що та стадія війни була б тільки переходом до вжиття стратегічної атомової зброї. Всі нинішні військові референти у великих газетах погоджуються, що у випадку війни за Берлін не можна було б „зльокалізувати" її, себто, що прийшла б наче автоматично, швидше чи пізніше, атомова війна між Сходом і Заходом. Міркування на цю тему є суто гіпотетичні, як завжди бувас про зброю і про стратеґію, яка має бути застосована вперше.

Але в коментарях на цю тему звертають увагу, що й у такій змеханізованій зброї, як ракетна, вирішну ролю грає людина, її дух, її духовий та інтелектуальний стан. Звертають увагу, що при всьому накопиченні совєтських арсеналів новою зброєю і при всій заміні російського салдата з царських часів на вояка совєтської армії, основні первні російської вдачі не змінились. Пригадують часи Кримської війни з 1853 - 56 рр. і російсько - японської війни 1904 - 05 рр., часи розгрому російських армій за першої світової війни і мільйони червоноармійців, що здавались німцям в полон та здачі цілих оборонних ліній без одного пострілу за другої війни — поки Америка не поспішила Совєтам з велетенською допомогою і не дала совєтській армії все — включно з харчами. Росія в усіх тих війнах мала чисельну перевагу і — програвала. Сюди доходить ще той момент, що совєтські генерали мусять рахуватись з настроями неросійських та сателітських вояків, яким не можна ніяк довіряти.

Все це чинники, що їх трудно нині змірятн і зважити, але вони реальні, бо виявились в минулому. Ті, які твердять, що Хрущов не є запамороченим від успіху маньяком на зразок Гітлера, але тверезим грачем, вважають, що він сам не вірить в те, що говорить про, мовляв, совєтську військову вищість, і тому не буде війни. Тільки майбутність може доказати, хто тут правий.

Леонід Полтава

ДО 150-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

„Новий був дух Шашкевичевої поезії — свіжий і оригінальний... В Шашкевичевих віршах у нас перший раз повіяло духом поезії XIX віку"...

Іван Франко

Головну ролю в становленні і розвиткові української літератури до приходу Тараса Шевченка відіграли Котляревський, Квітка - Основ'яненко, Гулак - Артемовський, Гребінка, а на заході України — Маркіян Шашкевич (1811 - 1843).

Син сільського священика з села Підлисся, Золочівського повіту, згодом сам скромний сільський священик, М. Шашкевич став одним із будителів України, визначним діячем української культури нової доби.

Проповідуючи Слово Боже в малій сільській церковці, він проповідував його на всю Україну в своїх поезіях, овіяних духом романтизму, ідеалізму, любови до Рідного Краю. Звертаючись до українського народу, Маркіян Шашкевич писав:

Відкинь той камінь, що ти
серце тисне!
Дозволь, в той сумний тин
Най свободи сонечко
заблисне:
Ти, не неволі син!

Покликаючись на Божу Заповідь про рівність всіх людей, поет Шашкевич підносив гідність пригнобленого русина, розповідав своїм читачам про славні минулі перемоги над загарбниками нашої землі (поезії „Хмельницького обступлення Львова", „Наливайко" та інші про боротьбу з Польщею); високо підносив чесність і моральність, як кращі риси людини. Навіть у деяких, овіяних смутком, творах з ліричного циклу Маркіян Шашкевич залишається вірним ідеї перемоги Божої правди у світі.

Важливою рисою творчости Маркіяна Шашкевича є його народність. Більшість віршів він написав у пісенно - коломийковu ритмі, при чому, багато з них насичені епітетами, звертаннями, повтореннями, характеринми для народної пісні. Ось уривок з вірша „Наливайко":

Збиралися козаченьки,
радитися стали,
По далекій Україні посли
розсилали.
А у місті Білій Церкві лиш
звізди згасали,
Ударили з самопалів і коні
заграли.

Другою особливою прикметою творчости Шашкевича є її тематично - ідейна соборність. В героїчно - романтичному оповіданні „Олена" — він змальовує овіяних давніми легендами месників - опришків, які визволяють любу дівчину з рук негідника. В лірично - епічній поезії „Болеслав Кривоустий під Галичем 1139 р." оповідає про славний руський бій київського князя Ярополка проти польських напасників. У згаданому „Наливайку" Маркіян Шашкевич оспівує героїчні подвиги наддніпрянського козацтва. Вся соборна Україна звучить в його творах, окрилених палким бажанням бачити увесь український народ вільним і радісним. Не даремно Іван Франко писав: „В Шашкевичевих словах тодішні русини віднаходили свою надію, свою силу, свою людську та народну гідність".

М. Шашкевич багато працював над перекладами з інших мов, бажаючи чимскорше вивести українську літературу на передові позиції в колі слов'янських літератур. Він перекладав сербські пісні, твори польських і чеських поетів. На особливу увагу заслуговує його переклад з сербської — уривки з „Краледвірського рукопису" В. Ганки. Окремі пісні звідти, як „Олень", „Китиця" та ін. були надруковані в альманасі „Русалка Дністровая", що вийшов за ініціятивою М. Шашкевича в 1837 році, в обставинах нечуваного національно-соціяльного пригнічення українців на західніх і східніх землях.

Маркіян Шашкевич ціле життя не розкошував, жив скромно, працював багато. Захворівши на туберкульозу, він помер у молодому віці 7-го червня 1843-го року і був похований у Львові. Мало своїх творів він бачив друкованими. Та не слава вабила цього скромного і водночас великого діяча української культури, а добро рідного народу, якому Маркіян Шашкевич — провісник українського національного відродження — понад 100 років тому так упевнено сказав: „Ти не неволі син!"

ГОЛОС ЧИТАЧА

Непорозуміння в справі Монголії

Не відмовте помістити оцю маленьку поправку до непідписаної статті „За кулісами визнання Зовнішньої Монголії", що з'явилась у „Свободі" 12-го серпня. Факт, що Монгольська Народна Республіка" (Зовнішня Монголія), як держава, була й є сателітом СССР, є загальновідомий і незаперечений. Чи мудро й варт було президент. Кеннеді пробувати нав'язати з цією державою дипломатичні зв'язки, є питання, я згоден, дискусійне і його я тут не торкатимуся, хоч зазначу, що в такій спробі не конче розумно вбачати закулісну ролю „ворожої руки". В таких справах нам все таки треба мати до Президента більше довір'я і не робити „республіканських" натяків.

Але у згаданій статті є інші помилки, які напевне не відповідають фактам. Так, в статті сказано: „Вільний Китай протестував, і протестує проти прийняття Зовнішньої Монголі до ОН не тільки тому, що це державна фікція, але й тому що це була від віків нероздільна китайська територія, в якій комуністи проголосили „незалежність" 13-го березня 1921 року та перетворили в „народну республіку" після смерти Богдо - хана в 1924 році". І друге: „Коли нав'язання таких взаємин між ЗДА й Українською ССР означало б офіційне визнання не так комуністичного режиму в Києві, як української державности, то... у випадку Зовнішньої Монголії воно означало б леґалізацію тієї частини китайської держави за російською імперією".

Необізнаність з фактами і несправедливість політичної позиції в цих твердженнях нагадує становище російських шовіністичних кіл до питання незалежности України. (Мені недавно оповідали факт, що покійний ген. Денікін до самої смерти ні разу не вжив навіть терміну „Польща", а тільки „Привислянський край"!)

Слід знати, що ні з точки зору історичної, ні з точки зору етнічної, національна Монголія ніколи не може вважатися „нероздільною китайською територією" чи „частиною китайської держави". Монголи зовсім не китайці. Вони мають свою відмінну мову, культуру, письмо, літературу, що ніяк не схожі на китайські. Монголія була самостійним державним організмом до кінця XVII ст., коли її завоювали китайці збройною силою. А був час у XIII ст., коли, навпаки, Монгольська імперія на чолі з родом Чінгіз - хана панувала над Китаєм і китайської держави не існувало. Китайці панували в Монголії лише два століття — XVIII і XIX, і то весь час панували вони лише голою силою в містах, а монгольські кочовики робили на них із степів напади. В 1921 р. в Монголії відбулася національна, народна, а не комуністична революція, яка й скінчилася вигнанням китайців і унезалежненням Монголії від Китаю. Але тому, що на допомогу новій і слабкій державі в її обороні проти Китаю не

(Закінчення на стор. 4-ій)

Інж. Віктор Вакуловський

ОКРУЖНИЙ СОЮЗ КООПЕРАТИВ В РОГАТИНІ

(2)

В централі і складницях ОСК працювало поверх 70 службовців, яким дав скромну можливість існування, чого без Союзу, вони не могли б мати. Дав додатковий заробіток управам низових кооператив, які за свою працю отримували скромну винагороду. Тим способом коло 600 осіб мали можливість заробітку. Поволі виникла одна національна родина, свідома своєї цілі, об'єднана спільним ідеалом визволення з економічної, а вслід за тим, і з політичної неволі. Кожна кооператива стала осередком громадсько-національного життя на селі. Це були сильні фортеці, що відбивали всі ворожі напади. В польській державі творилася нова держава, яка жила власним національним життям, пильно слідкувала за всіма його проявами і належно корегувала це життя.

Польська адміністрація скоро зорієнтувалася в тому, яку небезпеку творить для неї українська національна кооперація в Галичині. Почалися різні шикани, переслідування та різні безпідставні адміністраційні кари. Але все це не спинило буйного розвитку національної української кооперації в Рогатинщині.

Для ліквідації кооперації, а разом з тим і всіх проявів українського життя, польський уряд в 1930 році перевів пацифікацію в цілім повіті. Це був один з перших повітів, який зазнав цього ганебного лиха — озброєна банда, що називалася „5-ий полк уланів", нападала на безборонне населення сіл, містечок і на самий Рогатин. Почалося бестіяльське мордування - биття найсвідоміших селян по селах з відбиванням м'яса від костей, що кінчалося гангреною (в селі Фраґа).

Ця озброєна банда нищила національний дорібок всіх товариств в повіті. В кооперативах висипали на підлогу всі товари, вимішували їх і поливали нафтою. Нищили читальні „Просвіти", бібліотеки, театральну гардеробу, портрети Т. Шевченка, І. Франка. Лишали по собі купу сміття. Руїна була страшна. Але польський терор не зломив духа ані повітового проводу, ані села. Навпаки, ще більше з'єднав, зробив їх ще більше відпорними. Вказав, що лише загально - національна організація може ставити спротив польському теророві. Село в кооперації бачило не самоціль, а лише один етап до здійснення загально національних мрій і надій, і ще більше горнулося до кооперації. Скооперування в окремих селах вагалося в межах 75-95%. Завдяки спільним старанням села і міста наслідки руїни за пару років зліквідовано. Постачання товарів на село налагоджено. Союз вступає в другий період свого розвитку.

Дирекція Союзу здавала собі справу з того, що село більше продає, як купує. Треба б визволити село від визиску при закупі товарів, а ще важніше визволити його від визиску безжалісних лихварів при продажі сільсько-господарських продуктів. До цієї справи підходили обережно. Щоб позбавити село визиску при продажу яєць, а яйце було другою валютою, за яке все купувалося в кооперативі, Союз ще в 1928 році заклав експортовий яєчний магазин. З великими труднощами одержував право на вивіз яєць за кордон. Це дало змогу унезалежнитися від місцевих експортових магазинів. Висилали яйця безпосередньо на заграничні ринки. Тим здобулося можливість платити селянам більше, як платили місцеві покупці. Тут підучався фаховий український персонал, як пересвітлювати, сортувати та пакувати яйця для висилання за границю.

Кожного року перероблювалося поверх 100 вагонів сирого матеріялу. В и с илали найбільше до Англії. Вслід за тим на найвибагливіші ринки Еспанії, Чехії, Австрії і Німеччини; щороку один вагон до Арґентини.

ОКСоюз став чинником, який диктував ціну на 4 повіти для деяких сусідніх Повітових Союзів Кооператив, які не мали змоги мати власні експортові яєчні магазини і доставляли яйця до Рогатина. В 1934 році Союз перейшов на закуп яєць на вагу, що виявилось справедливішим, як закуп на штуки. Це спричинилося до поліпшення раси курей. Цим займалася Філія „Сільського Господаря", що головою її був тоді чальний директор ОСК Іван Поритко. В короткому часі це спричинилося до того, що сира скриня яєць (доставляли з сіл в скрині по 24 копи) замість нормальної ваги 71-72 клг., піднеслася на 82-83 клг., а іноді і 84. Це дало змогу висилати першоякісний товар на найвибагливіші у світі ринки (Німеччина, Чехія).

Зорганізовано закуп безріг. На ринку відбувався правдивий грабунок селян серед білого дня. Невелика скількість ґрінників, — добре зорганізованих, готова була на все, шахруючи на вазі і на ціні, платячи що хотіли, що часто було лише половиною належної ціни. ОСК зорганізував згони безріг в селі Липиця Долішня і в селі Янчин, перемишлянського повіту. Річно закуповува л о с я 4.000-6,000 штук безріг. Закуп провадився лише на вагу. Платилося найвищу ціну дня. Безроги відправлялося до близьких беконарень (Львів, Ходорів і пр.) до Катовиць на Шлеську, а частинно до Німеччини. Дещо лишалося і для власної м'ясарні Союзу.

Але вже в короткому часі польські староства в Рогатині і Перемишлянах безпідставно забороняли згони в Липиці і Янчині, надіючися в той спосіб викинути Союз з ринку та привернути попередній стан грабування села. ОСК розв'язує справу тим способом: частину він скерував в організований спосіб впрост до Львова до Центросоюзу. Староство робило перешкоди, задержувало по дорозі, щепило їх, накладало кари. Але це не спинило цієї акції. Сам Союз виходив на закуп безріг на торговицю в Рогатині і Княгиничах. Закуп відбувався в присутності згінників, які йшли різними штуками, розбивали згін. Селяни, що масово доставляли свині на торговицю, на всі пропозиції відповідали: „Не продаю — це для Союзу".

Грабунок села припинився, але згінники на це зареаґували по-свойому — палицями. Вибили на вулиці головного директора, кількох службовиків. Вслід за тим при тихій згоді староства зробили напад на торговицю. Вибили службовиків Союзу, а згін розігнали. Були певні, що Союз після цього на торговицю більше не вийде. Але була зорганізована належна відсіч. При черговому нападі на торговицю згінників поставлено на коліна. Бій за зорганізований збут безріг виграно. Грабунок села припинився. Вже від 1932 року ОСК провадив організовано закуп курей, гусей і качок. Невеликими скількостями відправлялося до Львова, головно до Маслосоюзу. Пару вагонів курей та 3-4 вагони гусей кожного року відправлялося на заграничні ринки — головно до Німеччини. У власнім приміщенні в селі Пуків відгодовувалось 2-3 вагони гусей, які висилалося до Німеччини.

В невеликому числі закуповувалося і телята для доставн до Львова. Але це були малі числа.

В 1933 році ОСК почав збут збіжжя і фасолі. Спершу в Рогатині, а вслід за тим у всіх чотирьох повітах. Збіжжя і фасоля в магазинах ОСК очищувалися, п е р е роблялися, сортувалися до стандарту і продавалися на біржі у Львові. Завдяки праці Філії Сільського Господаря прийшло до поважного поліпшення сортів збіжжя, яке впроваджувалося до загального посіву на селах по 4-5 літньому випробуванні. Це привело до однородности товару і в 1936 і 1937 роках селянське збіжжя не відрізнялося від двірського, а часто було і краще. В цих роках цілий повіт управляв один сорт пшениці.

В тім часі ОСК диктував у всіх чотирьох повітах ціни на всі ці сільсько-господарські продукти і був безконкуренційним, бо його ціни були вищі міського ринку. Добра ціна, справедлива вага, чемна і солідна обслуга в короткому часі спричинилися до того, що все селянське збіжжя поступало до магазинів ОСК. Конкуренції лишалася лише частина збіжжя колоністів, бо і ті починали доставляти збіжжя до Союзу, та двірське збіжжя. Збут всіх сільсько-господарських продуктів ОСК провадив інж. Віктор Вакуловський.

ПОВІДОМЛЕННЯ

КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКА

В днях 29 червня, 26 липня і 7 серпня 1961 р. відбулися чергові наради Президії Екзекутиви Комітету Пам'ятника Шевченкові (т. зв. Малої Екзекутиви), на яких зроблено підсумки дотеперішньої діяльности Екзекутиви та Канцелярії КПШ і винесено ряд ухвал, які отсим подається до виконання місцевим Комітетам Пам'ятника Шевченкові і до відома всього Українського Громадянства.

1. Заклик в справі творення місцевих Комітетів.

Упродовж місяців червня і липня ц. р. прийнято до відома і затверджено утворення 35 нових місцевостей Комітетів Пам'ятника Шевченкові. Разом з раніше утвореними Комітетами, під цю пору на терені ЗДА діє 113 місцевих КПШ, на терені 27-ох стейтів та дистрикту Колумбія. Список громад, в яких існують Комітети, буде проголошений окремо. Екзекутивна КПШ звертається отсим з гарячим закликом до всіх українських громад, яких на терені ЗДА є около 500, а в яких ще не має місцевого КПШ, щоб вони негайно зорганізували в себе такий Комітет, включались в загально - громадську акцію збірки на пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні. Цей заклик відноситься до всіх місцевих установ, в тім і до Відділів Братських Союзів, які повинні дати ініціятиву в цій акції. В громадах, у яких немає змоги утворити загальних КПШ, їх функцію повинні перейняти існуючі організації, або свідомі одиниці, які будуть затверджені, як мужі довір'я КПШ. Утворення Комітетів слід зголосити Канцелярії КПШ на адресу:

Shevchenko Memorial Committee of America, Inc.
302-304 West 13th Street
New York 14, N. Y.

2. Збірка на пам'ятник досягла $ 100,000.00 готівкою.

Збірка на пам'ятник Шевченкові, яку започатковано в березні ц. р., принесла в готівці, присланій до Канцелярії КПШ, наступні суми:

в квітні	$ 21,158.03
в травні	„ 29,384.03
в червні	„ 20,049.79
в липні	„ 14,968.44
Разом	**$ 85,560.29**

Разом із вплатами, які наспіли в першім тижні серпня, до каси КПШ вплинуло кругло $ 100,000.00 в готівці. В збірці перше місце зайняла Филаделфія, яка прислала до цього часу суму $ 13,323.75. На другому місці знайшлася громада Боффало зі сумою $ 10,057.46, яка перша і, як досі, єдина виконала повністю наложену на неї квоту $ 10,000.00 збірки. Цілий ряд громад, які зібрали поважні суми на пам'ятник Т. Шевченка, не прислали ще зібраних грошей до канцелярії КПШ.

Канцелярія КПШ оцінює вислід теперішньої збірки в готівці на суму щонайменше $ 125,000.00. Збірка продовжується і дає надію на те, що закінчиться повним успіхом.

3. Готівку, зложену на пам'ятник Шевченкові переховують банкові установи.

Зібрану готівку на пам'ятник Шевченкові депонується в українських банкових установах у ЗДА. Депоновані в кожному банку гроші в кожному банку не переступають забезпеченевої законом суми. $ 10,000.00. Гроші депоновано в українських щадницях в Ню Йорку, Филаделфії, Клівленді, Шикаго і Дітройті.

4. Проголошення першого списка пожертв.

Досягнувши перших $ 100,000.00 пожертв на пам'ятник, Канцелярія КПШ приготовляє повний список дотеперішніх жертводавців (установ і осіб), який буде надрукований в формі окремої вкладки і розісланий українськими газетами всім їх читачам. Цей список буде зложений за стейтами, громадами та величиною пожертв, в абетному порядку. Усім українським установам та громадянам повинно залежати на тому, щоб знайтися на цьому першому списку пожертв, у якому окремо буде надрукований почесний список тих установ і осіб, які склали на пам'ятник суму $ 100 і вище. Окремо буде поміщений список пожертв, зложених центральними установами ЗДА, пожертви яких не враховуються в квоти, призначені поодиноким громадам. Екзекутива КПШ закликає всі центральні і місцеві установи і всіх свідомих громадян скласти свої пожертви на пам'ятник не пізніше 15-го серпня ц. р., і цим запевнити собі місце на першому списку пожертв на цю ціль. Це вокрема відноситься до усіх наших центральних установ, які всі без винятку повинні знайтися на цьому першому списку пожертв.

5. Культурна Фундація ім. Т. Шевченка.

Задовільне розгортання збірки пожертв дає надію на те, що КПШ матиме змогу не лише вибудувати пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні, але також поставити міцні підвалини під утворення постійної культурної фундації ім. Т. Шевченка в ЗДА, завданням якої було б не тільки поширювати культ Т. Шевченка та поглиблювати знання його творчости і його значення для української суспільности, але також піднятн на вищий щабель культурне життя української громади в ЗДА. Цією справою займеться пленарне засідання Екзекутиви, яке відбудеться восени цього року.

6. Звітування і пересилка пожертв.

Згідно з ранішою ухвалою Екзекутиви КПШ, всі місцеві КПШ та поодинокі громадяни, які переводять збірку на пам'ятник, обов'язані з кінцем кожного місяця прислати до Канцелярії КПШ точне справоздання з переведеної збірки і переслати враз із ним зібрані гроші. Екзекутива КПШ сподівається, що всі місцеві КПШ та мужі довір'я точно виконуватимуть цей свій обов'язок.

7. Заклик влаштовувати вакаційні імпрези в користь КПШ.

Екзекутива КПШ звертається із закликом до всіх громадських установ в ЗДА, щоб вони, згідно з місцевими традиціями і можливостями, влаштували впродовж цього літа бодай одну спеціяльну імпрезу, дохід з якої пішов би в цілості на пам'ятник Шевченкові. Деякі центральні установи звернулися з закликом до своїх низових клітин влаштувати одну імпрезу в користь КПШ. Треба сподіватись, що всі наші центральні та місцеві установи не відкажуться від цього обов'язку.

8. Установи, які влаштовують імпрези і призначують прибуток на КПШ повинні скласти КПШ звідомлення і переслати придбані гроші.

Трапляються випадки, що установи влаштовують імпрези і проголошують, що ввесь чистий прибуток з них призначений лише на пам'ятник Шевченкові, а згодом не присилають ані розчислення, ані грошей. Тому Екзекутива КПШ доручила Канцелярії КПШ допильнувати в кожному випадку, щоб ці установи склали справоздання з імпрез та переслали до Канцелярії КПШ чистий прибуток. Ті установи, які цього досі не зробили, повинні виконати цей прийнятий на себе добровільний обов'язок.

9. Поширювання Конгресової брошурки про Т. Шевченка.

Минулого року конгресова друкарня надрукувала з доручення Конгресу брошуру під назвою „Тарас Шевченко європейський чемпіон волі". Великий наклад цеї брошури знаходиться в Канцелярії КПШ. Всі місцеві КПШ та поодинокі громадяни повинні не лише придбати цю брошуру, але поширювати її серед найширших шарів українського, а ще більше не-українського населення ЗДА.

10. Зміцнення інформативно-пропагандивної діяльности для популяризації збірки на пам'ятник Шевченкові.

Ухвалено звернутися до місцевих Комітетів КПШ, українських громадських установ та свідомих громадян, а зокрема до всієї української преси з закликом докласти всіх зусиль до того, щоб якнайбільше спопуляризувати збірку на пам'ятник Шевченкові в столиці ЗДА та заохотити українські установи і громадянство скласти можливо скоро пожертви на цю ціль. Без допомоги загалу, а зокрема прихильности української преси, ця історична збірка пожертв не зможе осягнути успіху. Органи преси прохається не обмежуватися до друкування присланих комунікатів КПШ чи дописів з громад, але активно, статтями і закликами, допомогти в переведенні збірки пожертв.

11. Заклик до Української Молоді.

Екзекутива КПШ звертається окремим гарячим закликом до центральних і місцевих організацій української молоді в ЗДА та до всієї української молоді,, як новоприбулої, так і народженої в цьому краю, щоб вона активно включилася до переведеної збірки на пам'ятник, щоб в цей спосіб пам'ятник Шевченкові в Вашингтоні був здвигнений запалом, працею і коштом усіх українських поколінь в ЗДА. Зокрема звертається увагу на виховну вартість участи молоді в переведенні збірки, яка допоможе молоді познайомитися з Тарасом Шевченком і зберегти єдність з українською громадою.

12. Пам'ятник Шевченкові — загальна національна справа.

Екзекутива КПШ звертається знову до всього українського громадянства в ЗДА із закликом активно влучитися в збірку на пам'ятник і негайно скласти на цю ціль відповідну пожертву. Доцінюючи вартість навіть найдрібніших пожертв, Екзекутива сподівається, що всі українські родини зможуть скласти на пам'ятник суму не меншу $25, а українські установи суму не меншу $100. Велике діло вимагає великої пожертви, а не дрібного датку!

Екзекутива Комітету Пам'ятника Шевченкові.

У В'єтнамі зростає наступ комуністичних партизанів, але й оборонна здібність

Саюґон. — Як можна було сподіватися, здобувши поважні успіхи в Лаосі комуністичні ватажки рішили пожвавити підривні дії в сусідньому Південному В'єтнамі, де вже від року комуністичні терористи вбивали щомісяця пересічно по 500—1,000 осіб. З Північного В'єтнаму, звідкіля безперервно йшли на південь вишколені й узброєні банди комуністичних партизанів-терористів, впродовж тільки одного місяця липня прийшло нових 528 комуністичних агентів — стверджує південно-в'єтнамська військова розвідка. З другого боку південно-в'єтнамське військове командування посилило свою кампанію проти партизанів, переходячи з суто - оборонного характеру своїх дій в офензивні операції. Мається тут на на увазі не тільки офензивні дії на терені самого Південного В'єтнаму, але й перекидання протикомуністичних виступів на терен Північного В'єтнаму та знищення головного шляху, яким йдуть ці комуністичні партизани з півночі на південь. Той шлях, відомий, як „стежка Го Ші Мінга", є тепер обставлений сильними південно - в'єтнамськими військами, які в липні перехопили й убили в боях коло 300 північно - в'єтнамських висланців. Західні газети висловлюють здогад, що на збільшення бойової здатности південно - в'єтнамського війська в значній мірі вплинув новий вишкіл, що його південні в'єтнамські війська переходять під проводом [illegible]риканської військової місії. Цей вишкіл має на увазі спеціяльне пристосування до партизанських дій. В Південному В'єтнамі, як в американській наземній Армії, творяться „спеціяльні відділи" для суто - партизанських акцій, з окремим військовим вивінуванням.

Увага! Увага!

КЛІВЛЕНД і ОКОЛИЦЯ!

ДЕНЬ У. Н. СОЮЗУ

ОКРУГИ ВІДДІЛІВ:

50, 102, 108, 112, 180, 233, 240, 251, 291, 295, 328, 334, 336, 346, 358, 364,

в неділю, 20-го серпня 1961 р.

на площі
УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ,
при Hoertz Rd. & Pleasant Valley.
ПОЧАТОК — в год. 2:00 по пол.

РІЗНОМАНІТНА ПРОГРАМА
для ДІТЕЙ і для СТАРШОЇ МОЛОДІ.
Виграш в сумі 200.00 долярів, дохід з якої призначений на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні.
ДОВІРНА ОРКЕСТРА.

Всіх Членів УНСоюзу, Громадян Клівленду та Околиць взяти участь у цій забаві — запрошує

КОМІТЕТ

V-ий ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД СТАРШОГО ПЛАСТУНСТВА

— відбудеться —

в днях 2-4 вересня 1961 року
в ГРЕФТОН, ОНТАРІО.

УЧАСТЬ ОБОВ'ЯЗКОВА.
Про подробиці повідомлять Красві Референти.

ЛІКАРСЬКА ОРДИНАЦІЯ

д-ра Климентія РОГОЖИНСЬКОГО

— буде закрита —

<— НА ЧАС ВАКАЦІЙ —>

від 20-го СЕРПНЯ до 5-го ВЕРЕСНЯ 1961 р.

Українці міста ШИКАҐО й ОКОЛИЦЬ!

ТРАДИЦІЙНИЙ 26-ий ДЕНЬ Українського Народного Союзу в Шикаґо

— відбудеться —

в неділю, дня 20-го серпня 1961 р.

в EHRHARD GROVE,
при Talcott Avenue & Dee Road,
на якому буде приявний
п. ЙОСИФ ЛИСОГІР,
головний предсідник Українського Народного Союзу.

ПРОГРАМА:

Передача переходового прапору для Відділу, першуна у змаганнях за приєднування членів для УНСоюзу за 1960 рік.

Льосування нагород на суму $100.00: першої — $50.00, другої — $35.00 і третьої — $15.00, поміж присутніх на Союзовому Дні, членів УНСоюзу. Члени повинні мати зі собою платничі книжечки.

Вибір КОРОЛЕВИ УНСоюзу в Шикаґо, на 1961-62 рік. Вартісні виграші, як телевізійний апарат, радіо, електричний вітрак, товстер та інші цінні речі.

Перегони і гри для дітей і старших з нагородами.

Добірний і смачний буфет у заряді ВШ. Пань. До танків приграватиме оркестра п. ПРИЩЛЯКА.

На Союзову площу відійде автобус в год. 1:00 по пол., з-під Дому Відділів УНСоюзу, при 841 N. Western Avenue.

У випадку дощу День УНСоюзу відбудеться того ж самого дня, з тою самою програмою в Союзовому Домі, при 841 N. Western Ave., в год. 4:00 по пол.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ в ШИКАҐО

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
Нашого Найдорожчого
МУЖА і БАТЬКА

бл. п. Мирона МОСОРИ

будуть відправлені

СЛУЖБА БОЖА
в П'ЯТНИЦЮ, 18-го СЕРПНЯ б. р.
в год. 7:00 рано та

ПАНАХИДА
в СУБОТУ, 19-го СЕРПНЯ б. р.
в год. 12:00 впол.
в каплиці, при Сенфорд вул. — в НЮАРКУ, Н. Дж.

СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ
будуть відправлені також
в П'ЯТНИЦЮ, 18-го СЕРПНЯ 1961 року
в год. 8:30 ранку
на оселі оо. Василіян — в Біч Лейк, Па.

ДРУЖИНА і ДОНЬКИ

З глибоким сумом
про відхід від нас у Вічність

проф. д-ра Ю. РУСОВА

який по тяжкій недузі упокоївся
2-го серпня цього року —
повідомляють

НАТАЛІЯ РУСОВА — дружина
ОЛЬГА БАЗИЛЕВСЬКА, урodж. Русова, — племінниця, з родиною
і **НІНА МИХАЛЕВИЧ**, урodж. Ліндфорс, — племінниця, з родиною.

Похорон відбувся 5-го серпня 1961 р. в Монтреалі.

ГОЛОВНА РАДА НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ім. ШЕВЧЕНКА
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА
МАТЕМАТИЧНО-ПРИРОДОПИСНО-ЛІКАРСЬКА СЕКЦІЯ НТШ
ділиться
з Українським Громадянством сумною вісткою про смерть невіджалуваної пам'яти

проф. д-ра Юрія Русова

вченого-іхтіолога,
дійсного члена Наукового Товариства ім. Шевченка,
що помер в Монтреалі, Канада, на 66-го році життя.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ.

Ділимося сумною вісткою
із Рідними, Приятелями та Знайомими,
що дня 27-го липня 1961 року, помер, на 71-му році життя,
в Житомирі — Україна, Наш Незабутній

МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п. д-р Федір Илларіонович ЛЕЩУК

Похорон відбувся 29-го липня 1961 року.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
буде відправлена
в СУБОТУ, 19-го СЕРПНЯ 1961 року — в год. 8:30 рано,
в церкві св. Марії, при Plum Street — в NEW BRUNSWICK, N. J.

До участі в цій Службі Божій просять Приятелів та Знайомих
горем прибиті:

дружина — КАТЕРИНА
донька — АЛЕКСАНДРА
зять — ДМИТРО ДЕМЕДЮК
внуки — ОКСАНА і НІНА

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ — в НЮ ЙОРКУ

влаштовує з доручення
УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ І КАНАДИ

в днях 2-го, 3-го і 4-го вересня 1961 р.

на басейні „СОЮЗІВКИ"

ПЛАВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ

за першенства УСЦАК.

Змагання відбудуться
У СЛІДУЮЧИХ КОНКУРЕНЦІЯХ:

ЖІНКИ: довільний: 50 м.
грудний: 50 м.
гінці: 3 x 50.

МУЖЧИНИ: довільний: 50 м.; 100 м.
грудний: 100 м.
горілиць: 100 м.
метеликом: 50 м.
гінці: 4 x 50 довільним
гінці: 4 x 50 змінним.

ЮНАЧКИ: довільний: 50 м.

ЮНАКИ: довільний: 50 м.

До конкуренцій юначок і юнаків, допускається змагунів понижче 16 років.

Змагун може брати участь тільки у двох індивідуальних конкуренціях.

Зголошення до змагань проситься висилати до 31-го серпня ц. р., на адресу:

Mr. Bohdan RAK
43-21 49th Street — Long Island City 4, N. Y.
Телефон: TW 8-7685

Змагуни подбають про замовлення нічлігів на „Союзівці" на час змагань:

"SOYUZIVKA"
Ukrainian National Ass'n Estate — Kerhonkson, N. Y.

Збірка змагунів — в год. 4.00, в суботу 2-го вересня, коло басейну.

Клюбове точкування буде переводитися системою — 5-3-1 у всіх конкуренціях, гінці подвійно.

на кортах „СОЮЗІВКИ"

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ

за індивідуальні першенства
УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ І КАНАДИ НА РІК 1961
і за мандрівні нагороди
УНСОЮЗУ, УПРАВИ „СОЮЗІВКА" та РЕДАКЦІЇ „СВОБОДА"
в поодинокій грі:

ЖІНОК — ЧОЛОВІКІВ — ОЛЬДБОЇВ ЮНАЧОК — ЮНАКІВ.

У змаганнях можуть брати участь змагуни (ки) українського походження, яких Т-ва є членами УСЦАК.

До турнірів юнаків і юначок можуть зголошуватися змагуни понижче 18 років, а до турніру ольдбоїв — змагуни повище 40 років.

Зголошення до змагань з поданням прізвища, віку і конкуренції проситься слати на адресу:

Mr. Bohdan RAK
43-21 49th Street — Long Island City 4, N. Y.
Телефон: TW 8-7685

до 23-го серпня 1961 р. Додаткових зголошень перед початком змагань не приймається, бо льосування відбудеться перед змаганнями на засіданні СУАСТ-Схід в Ню Йорку.

Разом із зголошенням проситься слати вписове до змагань у висоті $2.50 від кожного змагуна чи змагунки. Зголошень без вписового не братиметься до уваги.

Змагуни чи їх Товариства подбають про замовлення нічлігів на „Союзівці". Замовлення проситься слати вчасно на адресу:

"SOYUZIVKA"
Ukrainian National Ass'n Estate — Kerhonkson, N. Y.

Спортові Т-ва виготовлять прапорці у красках свойого Т-ва у виді прямокутника (2 x 3 фути) і передадуть їх проводові змагань. Побідники турнірів одержать нагороди та грамоти.

Збірка всіх змагунів в суботу, 2-го вересня 1961 року, у „Веселці" — в год. 9:00 ранку.

Увага! Увага!

Окружна Рада „Союзу Українок Америки"
та
Комітет Побудови Пам'ятника Лесі Українці
в КЛІВЛЕНДІ, Огайо
повідомляють
усе Українське Громадянство у З'єдинених Державах Америки й у Канаді, що

ВРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА-СТАТУЇ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

роботи скульптора МИХАЙЛА ЧЕРЕШНЬОВСЬКОГО
— відбудеться —

в днях 23-го і 24-го вересня 1961 р.
в КЛІВЛЕНДІ.
а саме:

в СУБОТУ, 23-го ВЕРЕСНЯ:
КОНЦЕРТ І БЕНКЕТ,

а в НЕДІЛЮ, 24-го ВЕРЕСНЯ:
ПАНАХИДА В ЦЕРКВАХ
та
ВІДКРИТТЯ СТАТУЇ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
на майдані УКРАЇНСЬКОГО ГОРОДУ КУЛЬТУРИ, серед парку Рокфелера, при Східньому Бульварі, між Superior & St. Clair вулицями.

Дальші повідомлення з точнішою програмою будуть своєчасно подані в пресі.

Заздалегідь прохаємо всі місцеві Організації з УЗО на чолі, щоб не визначили ніяких своїх окремих імпрез чи святкувань на ці дні.

День українського вояцтва в Шикаґо

7 травня перша на терені ЗДА станиця Братства кол. вояків І-ої Української Дивізії Української Національної Армії в Шикаґо відзначила свої 10 роковини святкуваннями і посвяченням свого прапору.

Станицю заснували 21-го квітня 1951 р. кол. вояки І УД УНА, що 1943 року вдягнули військовий однострій та писали своїм вояцьким трудом і своєю шляхетною кров'ю сторінки історії Дивізії, вкриваючись безсмертною славою в важких боях за волю Рідної Землі. Хоч переможені і розсіяні по всіх континентах, — вони не склали зброї наїздникові, ані не припинили боротьби. Вони ведуть і вестимуть її ще більше посилено, виховуючи нові кадри військової сили, яка в слушну хвилину стане до остаточної переможної боротьби.

З першого дня існування Станиця включилась в активну працю громадського життя і віддзеркалення цієї праці виявилось у 10-річчя її діяльности.

На це святкування прибув кол. командант УНА ген.-пор. Павло Шандрук, який вже в суботу 6 травня в домі СУМА на чайному вечері мав товариську зустріч з кол. своїми вояками і старшинами. Вечірцей, якого тостмайстром був д-р Р. Ковальський, відсвіжив у пам'яті учасників недавнє наше славне вояцьке минуле.

Другого дня вранці генерал Шандрук взяв участь в Богослуженнях у церквах св. Миколая, св. Володимира і св. Софії, а по полудні того дня був присутній на посвяченні прапору і святкувань 10-ліття Станиці, які відбулися в домі СУМА при виповненій громадянством залі.

Свято відкрив голова Управи Станиці п. Б. Кашуба, а вступне слово виголосив Л. Рихтицький. Акту посвячення прапору довершив парох церкви св. Миколая о. д-р Атаназій Пекар ЧСВВ, який у своїх палких словах вказав на значення цього акту та завзивав міцно гуртуватися під цим прапором — знам'ям боротьби за найвищі ідеали нашої поневоленої Батьківщини.

Відтак при струнко виструних рядах кол. вояків українських армій відбувся апель у честь Тих, що впали в боротьбі за волю України.

Опісля промовив ген.-пор. Павло Шандрук, що проаналізував усі етапи наших визвольних змагань та взивав до дальшої боротьби за волю українського народу.

Потім відчитано письменний привіт, що наспів від Високопреосвященного Архиєпископа Кир Івана Бучка, Апостольського Візитатора українців у західній Европі

Відчитано привіти від Крайової Управи Братства кол. вояків І-ої УД УНА та станиць в Торонті, Трентоні, Ст. Кетеринсі і Ютиці.

По письменних привітах наступили усні від делеґатів численних організацій.

В мистецькій частині хор „Сурма" під дириґентурою п. Юрія Яримовича відспівав 4 пісні, балетна група СУМА ім. М. Павлушкова під мист. проводом п. С. Косовського виконала 4 танки, а духова оркестра СУМА під дириґентурою проф. І. Повалячека виконала: гими Української Дивізії, увертюру „Повстанці", марш „Засяло сонце" і національний гимн.

Слід підкреслити, що проф. І. Повалячек вложив багато безкоштовного труду в приготування пісень на це свято.

За традиційним звичаєм відбулось також вбивання пропам'ятних цвяшків, а імена жертводавців будуть на спеціяльних металевих табличках прикріплені до держака прапора.

Відбуте свято довго залишиться в пам'яті і серцях учасників, які розійшлися з глибокою вірою, що вже недалекий час, коли під синьожовтим українським прапором сповниться мрія наша й наших батьків — здобуття волі для обездоленої Неньки України.

Михайло Харів

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Комуністи промовчують правду про втечу східніх німців на Захід

Москва. — Московське радіо передало щойно в пів дня після закриття східньо-німецького кордону вістку про ту подію, але воно й далі промовчало головну причину того кроку — масову втечу східніх німців на Захід. Совєтське радіо та совєтська преса систематично промовчували цю велику подію і навіть офіційний комунікат Варшавського пакту, де втечу німців на Захід записується у вину західнім „інтриґам", був поданий ТАСС-ом — англійською мовою. Тим часом від минулої суботи полудня по 5-ту годину попол. останньої неділі зареєструвалось на центральному біженецькому пункті в Марієнфельде в Західньому Берліні 4.130 осіб, і всі вони втекли з Східньої Німеччини перед закриттям кордону до Західнього Берліну. 800 осіб з-посеред них приїхали до Західнього Берліну у відвідини до кревних і приятелів і хотіли були вернутися, але після закриття кордону рішили залишитись і також зареєструвались, як втікачі. Західні радіостанції широко почали інформувати світ про нову залізну заслону, спущену комуністами в Берліні. Радіо Вільної Европи надавало вістки про це до ЧСР, Польщі, Мадярщини й Румунії в мовах тих країн, подаючи здебільша оповідання очевидців про рухи совєтських військ і поведення східньо-німецької поліції, щоб здавлювати в корінні демонстрації та протиставитись сподіваному повстанню. Передано також перестрогу канцлера Аденауера і західньо-берлінського посадника Брандта, щоб населення Східньої Німеччини зберігало спокій. Голос Америки передавав ці вістки на 36 мовах.

Скінчився процес Айхмана в Єрусалимі — оборонець жадає звільнення

Єрусалим. — В понеділок 14 ц. м. закінчився судовий процес проти нацистського злочинця Адольфа Айхмана, якому акт оскарження закидав головну ролю в убивстві 6-х мільйонів жидів за другої світової війни, промовою оборонця д-ра Роберта Серваціюса. Цей останній вніс на звільнення обвинуваченого, не так з уваги на проблематичність його вини, як з уваги на людське милосердя, довгий час, що минув від нацистських злочинів, та моменти правноформальної натури. Оборонець звернув увагу, що Айхмана схоплено рік тому з Арґентини та суджено за законом, що його видано вже після того, як скінчилася війна і були доконані всі злочини, за які суджено Айхмана. Серваціюс заявив, що присуд не повинен бути актом пімсти, тільки справедливости і повинен базуватись на „Соломонових присудах". Оборонець промовляв 5 годин, сухо, правничо, не звертаючи уваги на реакцію ворожої ґалерії та адресуючи свою промову виключно до суддів. Він прославляв судовий трибунал за його спокій і об'єктивне ведення судового процесу. Він не виправдував Айхмана за те, що він робив, а лише підтримував твердження А. Айхмана, що Айхман не був наказодавцем, а виконував лише злочинні накази своїх зверхників. Д-р Серваціюс покликався на такі факти масового винищування невинних людей, як скинення американцями атомової бомби на Гірошіму та збомбардування англійцями Дрездену. Процес Айхмана тривав від 11-го квітня ц. р. Присуд буде проголошений в листопаді.

Наше прохання

В найкращих виставкових залях Національної Бібліотеки в Мадриді, у днях від 1-го до 20-го вересня 1961, бібліографічною виставкою бажаємо відзначити Шевченківський Рік. Патронат над цим нашим святом прийняв міністр освіти п. Хесус Рубіо Ґарсія-Міна, що відкриє виставку.

Виставка матиме характер нашого видавничого дорібку за роки 1945-1961, але Шевченкові буде присвячене центрально - президіяльне місце у залях з його власними творами й працями про його епохальне значення у нашому літературному, культурному й політичному життю. Виставка матиме 21 відділів-секцій і повинна дати повну картину нашого культурно-видавничого життя на чужині за останніх 15 років, якого найкращою відбиткою є наше друковане слово: книжка, журнал, часопис, календар, всяка мистецька репродукція, включно до поштової листівки, поштова марка, мистецька програмка, відзнака, цеголка-жетон — в українській і якійнебудь чужій мові. Коли роздобудемо зразки нашого народного мистецтва: різьба, кераміка, вишивка, писанка тощо, тоді наша виставка буде оживлена-прикрашена ними й створить відповідну естетичну атмосферу для відвідувача.

Тому, що ми не деспонуємо
Тому, що ми не диспонуємо кового матеріялу — від 1955 року роздобули ми дуже мало наших видань, зокрема дуже мало маємо чужомовних видань про Україну, майже цілком не диспонуємо ніякими зразками нашого мистецтва, — а залежить нам на тому, щоб ця Шевченківська Виставка була дійсно репрезентативна, просимо: Видавців, Видавництва, Авторів і всіх наших Земляків доброї волі, щоб допомогли нам зреалізувати наш задум, допомогаючи нам різними матеріялами, щоб спільно могли ми достойно зарепрезентувати нашу культурну працю під непереможними духовими прапорами Тараса Шевченка в цьому Ювілейному Шевченківському Році. З цієї нагоди повинен появитися каталог-бібліографія, над яким ми вже працюємо. Нам спільний інтерес, щоб такий каталог-бібліографія був найповніший, щоб на його сторінках можна було зареєструвати найбільше наших видань і видань чужих авторів і видавців, що присвятили свої твори-видання нашій Батьківщині.

Запляновані виставка потребувала дозволу міністерства закордонних справ — такий маємо. Треба було роздобути дозвіл від Дирекції Архівів і Бібліотек — такий ми одержали. Треба було просити про звільнення нас від оплат, а вони досить високі, за уживкування заль, світла, всіх улаштувань, і треба сказати, що всі пішли нам на руку. Успіх виставки повністю залежний від нас і нашої доброї волі. Опінію, з попередніх виставок — 1956 і 1958 — маємо дуже добру. В імені нашої еміґраційної спільноти передали ми Національній Бібліотеці вже 600 наших різних книжок. На кожній книжці виразно зазначено, при допомозу спеціяльної печатки в еспанській мові, що це дар для Національної Бібліотеки від української еміґрації. З нагоди Шевченківської Виставки знову треба буде передати туди відповідну кількість книжок, забезпечуючи їм місце в одній з найбільших бібліотек світу, і тут знову наш спільний інтерес.

Надіємося, що наше прохання матиме успіх і просимо про поспіх, щоб мали ми можливість уформити матеріяли до виставки, приготовляючи для кожної книжки і речі відповідне еспанське пояснення. Прохання наше висилаємо на всі знані нам адреси наших пресових органів. Коли хтось його не одержить, то це знак, що ми не маємо адреси. Тоді просимо наш заклик-прохання передрукувати.

Всі матеріяли просимо адресувати:

Exposicion Ukraniana
Dr. Dmytro Buchynskyj
Poblado Dirigido de la Elipa
C. de José Luis de Arrese, 55, 3
Madrid 17

ПІСЛЯ НЕВДАЛОЇ РЕВОЛЬТИ В АРҐЕНТИНІ

Провідник нової безуспішної револьти в Арґентині Оскар Вінсенте Коррез, від'їжджає, арештований, під охороною поліції до в'язниці.

Українiстика й слов'янознавство в Манітобському університеті в Вінніпеґу в 1960-61

В травні ц. р. покінчилися іспити й зайняття в Департаменті Славістики Манітобського університету в Вінніпеґу. Всіх студентів у 1960-61 акад. році було 113. Українську мову й предмети, зв'язані з українознавством, вивчало 32 студенти. В 1960 році Департамент оформив двох перших маґістрів славістики: Богдана Климаша й Петра Классена. В акад. році працювали над маґістерськими тезами й відвідували маґістерські курси: Г. Вібе, Вол. Жила й О. Ременда.

Конкурсові праці про українську літературу в 1960 р. виграли: Вол. Жила (нагорода-стипендія Кредитівки „Карпатія" в висоті $100) та панна О. Гриценко (Союз Українок Канади — $50). За найвищі марки в окремих курсах одержали нагороди-стипендії: О. Ременда — $100 від Читальні „Просвіти" в Вінніпеґу; М. Ганущак — $100 від Клюбу Українських Професіоналістів і Діловиків у Вінніпеґу та Є. Ярмій — $100 від Українського Народного Дому в Вінніпеґу. Для стипендії Українського Народного Союзу не було відповідних кандидатів і її перенесено на черговий рік. Разом під теперішню пору є 6 українознавчих стипендій-нагород. Українська мова в університеті є вповні кредитований предмет в групі вибираних мов. З уваги на Шевченківський рік на другому курсі української мови присвячено багато уваги творчості Шевченка. На закінчення шкільного року відбулась в університетській бібліотеці Шевченківська виставка, що протривала до 1-го червня.

Професорський колектив складається з д-ра Яр. Рудницького, голови Департаменту, д-ра П. Юзика й лектора Г. Вібе. Лектор Б. Климаш дістав славістичну стипендію на продовження студій у Гарвардському університеті в 1960-1962 рр.

Університетське видавництво в Вінніпеґу видало черговий випуск фолкльору в англійському перекладі (Вінніпеґ 1961).

Б. Г. С-р.

Непорозуміння в справі Монголії

(Продовження зі стор. 2-ої)

прийшов ніхто, в Монголії й сталося в 1924 році щось подібне до того, що сталося й на Україні: на „допомогу" прийшла Москва з своєю армією. Вона поставила при владі комуністів і створила Монгольську Народну Республіку.

Сьогодні пів Монголії (т. зв. Внутрішня Монголія) перебуває й далі в складі Китаю. Як свідчить китайська комуністична преса, там існує сильний „монгольський буржуазний націоналізм", що змагає до об'єднання з Монголією Зовнішньою. Китайські комуністи чистять монгольських комуністів так само, як російські в 30-их роках чистили українських. Ще інший шматок Монголії є зараз в складі РСФСР у вигляді Бурят-Монгольської Автономної Республіки. Якби Зовнішня Монголія була справді аж таким російським сателітом, як то кажуть китайські націоналісти, то, очевидно, вона мусіла б давно вже приєднатися до Бурят - Монгольської АССР. Або — навпаки, Бурят - Монголія мусіла б бути в складі Монгольської Народної Республки. А раз в дійсності монгольсяка нація є сьогодні роздерта на три частини між трьома державними організмами, то ясно, що відносини в тій закутині світу складніші, ніж то здасться непоінформованому оку.

Що китайські націоналісти твердять, що Монголія є частиною Китаю, не дивно. Таке саме твердять російські й польські націоналісти про Україну, французи про Альжир і т. д. Я не хочу цим сказати, що державна рація і політична тактика не можуть іноді мати тимчасовий пріорітет над принципами й мораллю справедливости. Може „Свобода" керувалася якраз якоюсь такою тактикою, коли так безкритично сприйняла інформації про Монголію від китайських націоналістів. Мабуть такою рацією керувався і Кеннеді, коли таки вирішив згодитися з китайськими націоналістам й не встановлювати покищо дипломатичних зв'язків з Монголією. Але поруч із цими можливими тактичними міркуванням, нам сліт насамперед знати й розуміти факти. А факти ці є такі, що китайські націоналісти з-під стягу Ґоміндану є націоналістами - великодержавниками. Чіянґ Кай-шек є автором теорії „Да-хан джу-і" — єдиного й неділимого Великого Китаю. Він заперечує факт, що сучасний Китай є багато - національною державою, що його прикордонні провінції — Сініянґ, Внутрішня Монголія, Тибет, а також і Формоза — заселені не китайцями, не „ханьцями", а тюрками, монголами, тибетцями, формозцями, які етнічно нічого спільного з китайцями не мають, а в минулому були від Китаю незалежними. Щойно після цього, як ми знатимемо оці факти, можемо говорити з певністю про те чи справа визнання Монголії Америкою є чимсь подібна до справи визнання України, чи ні.

Всеволод Голубничий
Ню Йорк, 12 серпня 1961 р.

Фідель Кастро обвинувачував знов ЗДА в організуванні атентату на його брата

Гавана. — Кубинський диктатор Фідель Кастро виступив у суботу дня 12 серпня ц. р., з новими обвинуваченнями проти З'єдинених Держав Америки. У своїй промові Кастро закинув ЗДА, що американські офіційні чинники пробували зорганізувати фіктивний напад на американську базу в Ґватанамо, щоб використати потім цей напад, як претекст для збройної аґресії проти Куби. Водночас із цим Кастро виступив із закидом, що ці американські офіційні чинники узброїли на базі в Ґвантанамо, горстку кубинців у кулемети, доручаючи їм вбити шефа збройних сил Куби Равля Кастра. Відбулося все це, за словами Кастра, з доручення і під патронатом американської Центральної Розвідчої Аґенції. Равль Кастро мав бути застрілений під час свого перебування в Сантіяґо дня 26 липня ц. р. Гаванське радіо сповістило, що у зв'язку з цими змовами ув'язнено 159 осіб, між якими виявлено нібито 12 учасників плянованого атентату на Равля Кастра, як теж співучасників організованої нібито американцями „провокаційної" кубинської атаки на базу Ґвантанамо. Державний департамент ЗДА і Пентаґон відмовилися зайняти становище до цих нісенітних закидів, що з ними виступив уже був у Пунта дель Есто кубинський міністер фінансів Ернесто Ґевара і що їх схарактеризував Роберт Вудвард, підсекретар ЗДА для південноамериканських справ, як „купу брехонь".

● **Жиди в Совєтському Союзі** викінчуються — ствердив редактор і видавець жидівського тижневика „Сетінел" в Шикаґо, Дж. І. Фішбайн, який зробив тритижневу подорож по Совєтському Союзі. Він знайшов найвище по одній синаґозі в найбільших колишніх центрах жидів у СССР, при чому перевірив, що тільки найстарші віком жиди відвідують ті жидівські святині. Жидівська молодь в СССР просякла комуністичною антирелігійною пропаґандою. — За віровизнаневою статистикою з 13-ох мільйонів сучасних жидів все ще коло 2,500, 000 жидів повинно жити в СССР. Але направді, каже Фішбайн, те, чого навіть Гітлер не всилі був зробити своїми брутальними засобами, за яких 10 років переведуть большевики — повну ліквідацію жидівства в СССР.

ТАРЗАН, ч. 4696. Мамут іде на бар'єри!

Коли Тарзан наблизився до міста тармангані, він побачив постаті, що швидко бігали затворюючи коло брами...

Він пригадав собі згадку Фони про божка „великого єдиного"... Чому б то не вдати його, коли йому вдалося контролювати страшного тентора?

І так Тарзан задумав безсоромний плян і змушував мамута йти просто на бар'єри!